

SIBBE OCH SIBBOVARGAR HÖR TILL SIBBOS PROFIL

Om man klättrar upp på kullen där Sibbesborg stått en gång kan man låta fantasin flyga och se hur vikingen Sibbe på sitt vikingaskepp tar i land just här, bygger Sibbesborg och ger namn åt både ån och bygden..

Nej, nej, säger historikerna. Det är bara en sägen. Snarare byggdes borgen av danskar., kanske på 1300-talet.

Men det kan ha funnits nån med namnet Sibbe bland de svenskar, som på 1200-talet flyttade in i ett då ganska tomt Sibbo. Ån var den viktiga samfärdsleden och bosättningen skedde längs den.

Sibbo påträffas i skrift första gången 1352 i ett brev av kung Magnus Eriksson i Sverige och nämns då som kapell under Borgå.. Då var socknen verkligt stor, till den hörde nuvarande Tusby, Kervo Träskända och en del av Vanda, men gränserna har ändrats för länge sen.

På skämt sägs ibland att alla gamla sibbobor på något sätt är släkt med varandra för släkterna går flera hundra år bakåt i tiden. Man kan hitta sina förfäders namn i gamla protokoll från sockenstämmorna och notera att sibbobönderna var ett försiktigt släkte, som knotade över kyrkreparationer och brounderhåll och höll hårt i pengarna. De fåtaliga ståndspersonerna fick ofta se sig nedröstade.

Herrgårdarna i Sibbo bytte ofta ägare – undantaget var Nickby gård med den färgstarka släkten Nassokin. Men ett visst inflytande hade de ändå som Söderkulla gård med sin jordbruks- och skogsskola och Eriksnäs med den driftige Johan Norberg, stamfar för ätten Nordenskiöld, som på 1700-talet trollade fram goda skördar när andra drabbades av missväxt.

På Savijärvi gård fanns Sophie von Hausen, ett fruntimmer med skinn på näsan. När sockenstämman sa nej till en folkskola startade hon och några andra damer 1869 den första folkskolan i Sibbo, en privat skola för flickor. Pojkarna fick vackert vänta några år tills stämman kom på bättre tankar. Hundra år senare var tonen en annan: då införde Sibbo som av de första kommunerna i landet försöksgrundskola.

1905 fick dåvarande frun på Savijärvi Nadine Topelius i gång en marthaförening, där man på mötena diskuterade allt från morotsodling till rösträtt. Hennes man hovrådet Georg Leopold Topelius blev den första ordföranden för kommunalfullmäktige. Knappast kunde de två tänka sig att Sibbo ett sekel senare skulle ha en kvinna i spetsen för både kommunstyrelse och fullmäktige och kvinnlig kyrkoherde i både finska och svenska församlingen!

Skalden Zacharias Topelius, som levde sina sista 20 år på Björkudden i Östersundom, nobelpristagaren i kemi professor A.I. Virtanen, som ägde Joensuu gård (f.d. Skräddarby) och forskaren i allmogekultur professor V.E.V. Wessman, uppvuxen i Paipis, har alla fått var sin festsal i Nickby uppkallad efter sig

"Stan är viktig"

För sibboborna är "stan"= Helsingfors. Stadsborna har köpt sibbofisk och sibbopotatis och stan har gett arbete – många spårvagnsförare och konduktriser kom i tiden från Sibbo. Nu åker flera tusen sibbobor dagligen in till stan på jobb...

I skärgården vittnar många fina gamla villor om att stadsborna liksom nu tillbringade somrarna där. "Herrskapen" kom ut med ångbåt, som också gick längs Sibbo å upp till

Söderkulla ännu på 1930-talet. Till Sibbo kom också en mindre väldoftande last med andra båtar:: latringödsel från stadens utedass att bredas ut på sibboåkrar.

Helsingfors började 1901 sända mentalpatienter till familjevård i Sibbo och grundade Nickby sjukhus 1914. Sibboborna trodde att sjukhuset skulle förbli här men nya vindar inom sjukvården stängde det år 2000. Den unika familjevården blev ändå kvar om ock i mindre skala än tidigare. Nu bjuder Östanå park på attraktiva bostäder i fina jugendhus i gammal parkmiljö, som ligger fjärran från gamla tider då patienterna vandrade runt i inhägnade rastgårdar och de olyckligas rop ibland hördes in till byn.

Sibbo var före kriget nästan helsvenskt med ett tätt nät av skolor och ungdomsföreningar med egna hus i nästan varje by. Många finns kvar, de älsta över hundra år.. Ökande finsk inflyttning – bla. fick ca 400 förflyttade karelare nya hem i Sibbo – ledde till att Sibbo 1953 förklarades tvåspråkigt med svensk majoritet.. 50 år senare blev finska officiellt majoritetsspråk

Språket ändrar, vargen består

Sibbo är en bygd i förvandling. Jordbruket var långt in på 1900-talet huvudnäringen, men nu sköter allt färre jordbrukare allt större arealer och även om man ännu kan se kor på bete är det inte många gårdar som har kor.

Inflyttningen till Sibbo är stor. Men man blir inte automatiskt sibbovarg när man flyttar hit. Först efter sju år här börjar vargsvansen växa ut och efter 20 år kan man kalla sig sibbovarg. Sibbovargarna var ett känt begrepp redan på 1700-talet, men ursprunget till namnet är oklart. En del säger att det kommer från varjäger (viking), andra talar om "vargar" som var orsak till att får i grannsocknen försvann. Vargen var för de flesta ett självklart motiv när Sibbo fick sitt kommunvapen på 1950-talet, men det fanns en falang i fullmäktige, som tyckte att vargen var för grym och det pratades mycket varg på mötena innan de rädda fick ge sig och vapnet slogs fast.

Och hittills har den grymma vargen med framgång försvarat Sibbo mot grannplaner på inkorporering, flygfält, soptippar och annat som sibboborna inte vill ha.

Gritt Lindroos